

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I. åpent onsdag og torsdag fra 9—12 og 5—7. De øvrige dage fra kl. 9—2. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Bønn for Paven. — Da jeg ropte til Herren. — Paven fordømmer atter raselæren. — Hvis kirken. — Ved kirkens dør. — Gul og hvit. — Max Planck, en stor kristen videnskapsmann. — † Professor Carl Polaczek. — † Pastor Joseph Dunn. — «Ongene og vi to i Storevik.» — Innsamling til feriekolonien. — Trekning. — - herhjemme. — - og derute.

Bønn for Paven.

(Tekst og melodi godkjent for Oslo Apostoliske Vikariat.)

Så mangt et byggverk i grus er lagt
som en gang kneiste i glans og prakt,
mens Romas bispestol skuer rolig
ut over verden som fredens bolig —
en borg som løfter sin stolte fane
høit over dagens og døgnets bane.
Der lyser sannhetens klare sol
med milde stråler fra pol til pol.

Ei krigsbedrifter og blodig dyst,
ei kongevelde og herskerlyst
har skapt det rike, hvis banner kneiser
hvor Romas bispestol korset reiser.
På fjellet Kristus har i sitt rike
salt høvdingsetet som ei har like,
og mørkets makter har aldri held
i kampen mot Vatikanets fjell.

Så vidt om land som Guds rike når
vår Paves kjærlige tanker går.
Hvem aner vel i de tunge tider
hvad overhyrden for hjorden lider?
Han hører lidelsens sukk og klager
og redselsskriket i krigens dager,
men ingen kummeren tolke kan
ved klosterstormer og kirkebrann.

O Gud, skjenk paven den kraft og trøst
som tender glød i hans hyrderøst,
og redd ved sannhetens lys, det klare,
i havn de skibbrudnes store skare.
La samles trygt om din stedfortreder
alt jordens folk til din Kirkes heder.
Da lyser, Frelser, i glans og glød
ditt dyre navn over verdens nød.

K. Kjelstrup.

(Melodi av stud. med. Yngvar Kjelstrup).

Da jeg ropte til Herren —

10. søndag efter pinse.

«Da jeg ropte til Herren hørte han min røst og beskyttet mig mot dem, som trer mig for nær. Og han som er fra evighet og blir i evighet ydmykte dem —» slik lyder Introitusbønnen til denne søndag. Og med hvilken kraft har ikke vår hellige Fader i Rom understreket sannheten i disse ord med sin siste store tale — den vi bringer et utdrag av i dette nummer av «St. Olav» —! Fordi pave Pius XI *vet* at Herren alltid hører sin Kirkes overhyrdes røst og beskytter ham mot dens fiender kan han advare disse, ja be dem i deres egen interesse ikke glemme at «den som angriper den katolske aksjon angriper paven og den som angriper paven går til grunne. Det er sannheten og historien beviser denne sannhet.»

Det er denne faste tro på Guds hjelp, som gang på gang har ført Kirken frelst gjennom trengsler og nød og fridd den ut selv av de lenker man har søkt å binde den med som man bandt Petrus, dens første overhyrde. Som han blev løst fra dem ved hjelp fra Gud er Kirken blitt det om og om igjen. I våre dager trenger vi atter og atter å huske dette, ti Petri lenker rasler mange steder høyt og truende.

Vi trenger til å huske at allerede i Kirkens allerførste tid forsøkte man å binde den — de mektige forfølgelser fra keiser Nero til keiser Diokletian taler sitt tydelige sprog. Tunge, trykkende jernlenker blev lagt på den — på dens overhoved som på dens ringeste medlem. Men lenkene brast — for Gud gav martyrene mot og deres blod var sterkere enn jernet. Kjærlighetens kraft overvant hatets makt.

Og la oss huske de herskesyke statsstyrere, som vilde spenne Kirken for sin egen triumfvogn. Med hårde og smertende tømmer av jern vilde de styre den og ha makten over den og ledelsen av den —

først de byzantinske keisere, så det tysk-romerske rikes regenter. De franske fyrster kom — solkongen og Napoleon med dem. Kulturkamp i det tyske rike, Mexiko, Russland, Spania —

I våre dager søkes Kirken atter kneblet, lenket, tvunget til en ro som lammer etter hvert all initiativ, alt mot, alt håp, all tillit. Pave og biskoper, prester og ordensfolk, gamle og unge, legmenn — alle må bære sin del av byrden.

«— — — men de som angriper paven går til grunne.» Alltid vil lenken, den tunge byrdefulle lenke breste — for alltid kommer det martyrblood på den. Selv den tyngste lenke: det menneskelige i Kirkens egne rekkers tunge press på det guddommelige i den, kan ikke overmanne den. Renesansens historie viser dette — våre egne opplevelser også. Ti Herren har alltid holdt sitt ord, og det er vår faste tro at han alltid vil holde sitt gyldne til-sagn: «Se, jeg vil være med dere alle dager til verdens ende!»

«Våk og be!» at fienden ikke skal overrumple oss — «be og arbeid!» lyder det til oss alle.

«Det er forskjell på tjenester, men Herren er den samme — og der er forskjell på kraftige gjerninger, men Gud er den samme som virker alt i alle» — la oss overveie disse ord i søndagens epistel!

Er det grunn for oss til å frykte de tider som kommer for vår Kirke? Den

«— — — Kirke som døptes
i trengslenes bloddåp og ild,
hvis frihet i lenkene kjøptes,
hvis fred blev i fengslene til, —
den Kirke, hvis liv er et under
som vokser i trengslenes stunder.»

Paven fordømmer atter rasespørsmålet.

For tredje gang har den Hl. Fader fordømt rasehatet, separatismen og den overdrevne nasjonalisme — denne gang i en tale til elevene ved Propaganda-kollegiet. Han gjorde det på foranledning av en meddelelse om at hans siste tale om dette emne ikke hadde belyst problemet tilstrekkelig klart.

Nu uttalte den Hl. Fader bl. a.: «Man har bedt mig understreke katolisismens universelle karakter. Katolsk er det samme som almindelig — og denne betegnelse kan man ikke anvende på nasjonalsocialismen og separatismen eller på raselæren. Katolsk aksjon og katolsk liv vil si det samme, si at uten aksjon er katolsk liv meningsløst. Katolsk liv er en aktivitet, inspirert av kjærlighet, dyd og gudsfrykt.

Hvad separatismen angår er vi sterkt mot den, ti vi ønsker intet skille reist i menneskehetens store familie og vi betrakter raselæren og den overdrevne nasjonalisme som slike skranker mellom individene og mellem folkeslagene.

Katolsk aksjon er ikke noget selvstendig, en egen lære med et eget credo — den er Kirkens liv og den finnes kun innenfor Kirken. Katolsk aksjon utenfor Kirken har ingen eksistensberettigelse. Man glemmer ofte Kirkens universelle preg som er selve dens vesen, i hvis lys mange nu tilsynelatende glemte ting kommer for dagen og får sin rette plass — deriblandt således raseideen og nasjonenes opprinnelse.

Blandt dette glemte er også den skolastiske filosofis erkjennelsesteoretiske basis — kategoriene og universalene — læren om at menneskeslekten tilhører en eneste og stor universell rase. Selve uttrykket: menneskeslekten innebærer jo nettopp den menneskelige rase, skjønt mange lærde ikke liker betegnelsen rase om mennesker idet de synes at den bedre egner sig til å karakterisere dyr. Selvfølgelig kan man også tale om rase i forhold til mennesker, men man må aldri glemme at de utgjør en eneste stor familie. Man kan naturligvis ikke benekte at der innenfor den universelle menneskeslekt er plass for forskjellige arter likesåvel som de enkelte nasjoner er forskjellige. Men som der i de store musikalske komposisjoner gis mange variasjoner over det felles motiv, som stadig vender tilbake og inspirerer de forskjellige toner, så gis der også kun en stor universell menneskerase med mange variasjoner.

Man kan derfor spørre sig selv om hvorfor Italia nu skal følge Tysklands eksempel på beklagelig måte og fornekte dette.»

Paven uttalte enn videre at man kan ikke ramme katolsk aksjon uten å ramme Kirken: «Den som slår den katolske aksjon slår Kirken og slår paven. Derfor anbefaler jeg dere ikke å røre ved den katolske aksjon. Jeg anbefaler dere det og jeg ber dere om det i deres egen interesse. *Den som angriper den katolske aksjon angriper paven og vil gå til grunne. Det er sannheten og historien beviser denne sannhet.*»

Paven sluttet med en henvisning til at den eneste menneskeheten verdige raselære er den som finner sitt beste uttrykk i «Propagandaen», hvor 35 nasjoner lever sammen — et sant og praktisk rase-laboratorium i overensstemmelse med den menneskelige realitet som krever at vi alle er som én stor familie: *den menneskelige slekt og den menneskelige rase.*

HVIS KIRKEN -

Hvis kirken ikke var annet enn en samling skatt-ydere var den forlengst ophørt å eksistere fordi menneskene gjerne vil undra sig flest mulig utgifter.

Hvis Kirken kun var en forening av tilfeldig sammenførte naboer vilde den vært gått til grunne etterhvert som menneskene er blitt mer og mer rastløse og urolige.

Hvis Kirken var et utslag av et herskesykt presteskaps maktbegjær vilde den forlengst være overvunnet av andre makter med ennå sterkere våpen.

Hvis Kirken ikke var mer enn en forening av alle dem, som hadde dannet sig en felles livsanskuelse, vilde den forlengst ha vært hjemfaldt til den samme skjebne som har ramt så mange andre lærde professorers filosofiskoler.

Den må altså være noe mer — noe langt mer enn alt dette. Men alle som betrakter den med en slik overfladisk innstilling som først nevnt kan aldri trenge dypere ned i dens vesen og vil ikke kunde høre den sterke strøm som fører det guddommelige

liv ned gjennom alle slektledd. Kun ved å lytte til denne strøms tale vil vi forstå hvorfor Kirken alltid er ung og virkedyktig. Den har et vekslende liv — vekslende som selve årstidene. Lenge kan det se ut som var det stivnet i verdens kulde — plutselig kan det bryte frem igjen med hele vårens kraft. Kirkens liv kan stråle i sommerlig glans over folk og kulturer og det kan modnes under høststormenes barske grep.

Dere kritikere utenfor og innenfor Kirken — kunde dere om kun et enkelt øieblikk få se gjennom fordommenes og dømmesykens tåke, som nu blander deres øiner, og bak de ytre formers dekke opdage dette dype hellige liv. — disse uante hjelpemidler for vårt eget liv som Kirken skjenker oss!

Et billed:

I den lille landsbykirke lyder under Høimessen klokken til forvandlingen. Alle kneler — bonden og hans gårdsgutt, håndverkerne og lægen, mor og barn — alle stender, alle aldre. Her svinner all forskjell, her er menighet, her er den levende Kirke. Credo binder alle sammen — i ærbødighet for evangeliets ord — i den opstandne seirende Kristus, i hans ånds seir over døden i selv dens verste skikkelse. Over alle land kaller de små messeklodder og de store tårnklokker til Guds hus for at vi der kan hente kraft og mot til våre daglige livsopgaver og til livet i, med og for det menneskelige samfund.

Der går hver dag et langt tog til denne Kirke — hver kommer med sin skjebne, sitt kors som vilde tyngte oss til jorden om ikke det blev båret i Herrens følge slik som Simon gjorde det. Det tog har gått i hundre av år med mange store helgener i sine rekker. Det går den dag i dag — nu er det vi som fyller rekkene.

Hvis kirken ikke var, hvor gikk vi da?

Ved Kirkens dør.

Be for fremmed fugl derinne!
Be den et skjermende sted må finne!

Vingskutt —
med motet brutt

den sturer i livets stivnende kulde,
evner ei flukt, ei toner fulle.

Den sjel som tendtes av guddomsgnist,
det gikk som ribbete fugl på kvist.

Hvileløs jagende —
med tvilen ntagende

den grublet og gransket, målte og veide,
Snart intet bestod og intet den eide.

Da vandret vår Frelser hin Tomas imot
og førte til Kirken den trette fot.

Til Kirken — o under,
hvor ennå hans vunder

hver dag betraktes og ofres på ny!
La tvileren se! Gi ham tro — gi ham ly!

Gul og hvit.

Man kan nesten si at krigen i Østasia danner en levende, dypt tragisk illustrasjon til den Hl. Faders ord om menneskeheten som én eneste stor familie — ti skjønt den føres langt fra Europa mellom den gule rases representanter innbyrdes, undlater den dog ikke å sette dype spor også i vår verdensdel, idet den mer eller mindre berører alle europeiske folkeslag. Tidligere var det Tyrkiet som representerte den «syke mann», som ikke kunde forsvare sig selv men rolig måtte finne sig i at andre folk røvet deler av hans land. Idag er det Kina som er den «syke mann».

Den hvite rase har meget store økonomiske interesser i Østen efter at det veldige kinesiske rike åpnet sig for europeisk handel og blev et av de viktigste eksportmarkeder for vår verdensdels industriprodukter. Samtidig viste det sig at landet hadde veldige lagre av råstoffer og efterhvert utviklet det en slags «åpen dør»s handelspolitikk, idet det overlot hele sitt marked til en fri konkurranse mellom de forskjellige makter og ikke innrømmet noen av dem den minste særbegunstigelse. Det blev derfor mest en kappestrid mellom England, U. S. A. og Tyskland — liketil den kinesisk-japanske krig hadde medført at Japan inntok en plass blandt stormaktene og nu satte sig som mål å erobre de europeiske staters stillinger i Kina og efterhvert fordrive dem.

*

Som tenkt så gjort og med ubøielig fasthet og urokkelig tålmodighet har japanerne siden da forfulgt dette mål.

Efter at Japan hadde vunnet krigen mot Kina 1894—95 fikk det Formosa og benyttet krigserstatningen til å bygge sig en mektig kampflåte ved hvis hjelp de 1904—05 beseiret Rusland og fikk Korea. 1929 fikk det de tyske besiddelser i Sydhavet og 1932 besatte det Mansjuriet og Jehol. Nu marsjerer det videre.

Idet Japan utnyttet en gunstig politisk situasjon mente det nu at det kun vilde bli en liten pen «militær promenade» å få mer av Kina. Men heri har det tatt feil. Vel var Kina skueplassen for store innbyrdes feider, for bestikkelser og forrederi, men

i sin reformator og diktator Tschiang-kai-schek eier det en mann som kan samle stadig nye menneskehorder under fanene. Riktignok har Japans brillante tekniske krigsutstyr skaffet det mange betydningsfulle seire og tillatt det å besette store strekninger av landet — bl. annet slog det jo så ettertrykkelig den kinesiske hær i slaget ved Sutschon at den mistet nesten 200 000 mann, men det ser ut til å være langt frem til at Kinas mostandsvilje er knekket og Japan må visst foreløpig atter nøies med et stykke av Kina. Men — spørsmålet er allikevel mer og mer aktuelt: når føler Japan sig sterk nok til å innlate sig på det endelig store oppgjør mellom gul og hvit rase?

Ti oppjøret mellom Kina og Japan får mer og mer et internasjonalt preg — og det at Frankrike har besatt Paraceløyene har også skapt en ny situasjon, idet det dermed er første gang at en europeisk makt åpenlyst har grepet inn i det japansk-kinesiske mellemværende. At Frankrike har hatt store våpenleveranser til Kina spiller derimot ingen rolle så lenge Japan ikke har utstedt en offisiell krigserklæring mot Kina, hvad det omhyggelig inntil nu har undgått.

Men det er uomstridelig at Frankrikes interesser i Østen i løpet av denne siste gule konflikt er blitt meget større. Og derved er automatisk også Englands vokset idet Hongkong og Singapore ligger som to brennpunkter på hver sin kant av de franske besiddelser i Bakindia, hvor man nu holder på å oprette en «indokinesisk» hær. Englenderne på sin side utbygger nu Singapore til å bli en av de sterkeste festninger i verden, samtidig med at Russland bygger en rekke befestninger langs den mansjuriske grense og U.S.A. oppretter store flåtestasjoner og lufthavner i det stille ocean.

Den gule og hvite rase kan altså ikke skilles — hvad det berører den ene skaper straks reaksjoner i den annen. Det sørgelige er at disse reaksjoner er av *fiendtlig* natur, så helt imot kristendommens og kulturens bud. Men kan hende kommer hjelpen fra representantene for de 35 nasjoner som nu møtes på «Propagandakollegiet» i felles studier for derfra å gå ut i verden og «lære folkene å holde Guds bud».

Max Planck, en stor kristen videnskapsmann.

23. april i år blev Max Planck 80 år — og det er visst ikke for meget sagt at man i øieblikket ikke har mange videnskapsmenn på høide med denne kjente fysiker ved Berlins universitet. Hvad han har virket står uomtvistet og hele verden bøier sig for hans geniale ånd. Men også hans personlighet avtvinger overalt den dypeste respekt.

Max Planck tilhører en ansett tysk akademiker

slekt. Da han fødtes i Kiel var hans far juridisk professor ved universitetet der, senere spilte han en betydelig rolle ved universitet i München, hvor også Max tilbragte sin ungdomstid og fullendte sine studier til han blev ansatt som privatdocent i teoretisk fysikk. Han vaklet dog lenge mellom fysikken og musikken. Selv efter å ha valgt fysikken som sitt livs hovedoppgave har han dog også drevet det langt

som musiker idet han er en ypperlig pianist, som godt kan konkurrere med profesjonelle kunstnere. Han har dog aldri angret på sitt valg selv om det i begynnelsen tok tid før den første lærestol i teoretisk fysikk blev opprettet og overdradd ham. 1885 kom han til universitetet i Kiel, 1889 til Berlin og først i 1928 opgav han sine reglementerte forelesninger.

Efterhvert som han kunde notere det ene stor-slåtte videnskapelige resultat efter det annet, kom også æresbevisningene i flokk og følge både fra inn- og utland. Han er således medlem av det pavelige videnskapsakademi.

Da Max Planck er ren teoretiker, til og med skaperen av den moderne teoretiske fysikk, er det umulig å gi ikke-fagfolk et innblikk i betydningen av den begrepsverden han har åpnet for menneskelig erkjennelse. Han har aldri eksperimentert sig frem som en Røntgen eller en Hertz som henholdsvis har skjenket verden herredømmet over de stråler, som avdekker det skjulte og rekker frem til det dypest liggende syke, eller gjennom klarleggelsen av de elektriske bølgers utbredelse i rummet har hjulpet menneskeheten til radioen — hans betydning ligger på linje med en Kopernikus som gav verden et annet midtpunkt, en Newton som opdaget tyngdeloven, eller med en Robert Mayer og hans energilov. Da man imidlertid bør kjenne iallfall noget til en så berømt nulevende videnskapsmanns virke skal vi gi en liten oversikt over hans innsats — så meget desto mer som han samtidig med å være det strålende lys i den intellektuelle verden med hele sin dype og fromme sjel tilhører kristendommen og bekjenner sin urokkelige tro på dens lære.

*

Max Plancks virke faller igrunnen i tre perioder. I den første vier han sine krefter til studiet av varme-teoriene, som også hans doktoravhandling i 1879 har som emne. Han utvider dette studieområde til også å omfatte den fysikalske kemis problemer og alt hvad han frembringer i dette tidsrum er preget av hans strengt konsekvente, logisk-kausale tenkning.

Den neste periode er den som bringer ham verdensberømmelsen. Mot slutten av forrige århundre vender han sig mot de elektro-dynamiske problemer. Han tar utforskningen eller rettere sagt utformningen av «strålelovene» op — altså studiet av de lover, som varmeutstrålingene fra et legeme er underlagt. Slike lover oppstilles alltid som matematiske formler. Planck overførte læren om atomene som hittil kun var gjort gjeldende for oppbygning av legemer og for elektrisiteten (man visste den gang ikke om den intime forbindelse mellom materie og elektrisitetsatomer), på læren om energi (arbeid) og gav den aller minste energidel som finnes i naturen det nye navn: quantum. Den lære som har utviklet sig på dette grunnlag er den berømte quantenteori. Nu finnes der intet område av fysikken, hvor ikke denne teori spiller inn.

*

Like så vanskelig som det er for oss almindelige dødelige å forstå dette i hele sin fulle betydning, like så lett å fatte er det tredje avsnitt i Max Plancks virke: ut fra sitt eget videnskapelige fagområde tar han de tilgrensende filosofiske og religiøse problemer op og utformer en dyp og fruktbar livsanskuelse. Vi har i «St. Olav» nr. 18 for iår bragt en gjengivelse av det opsigtsvekkende foredrag han holdt i begynnelsen av året og som konkluderte i en påvisning av at den moderne fysikk aldri kan stå i motsetningsforhold til religionen. «Religionen og naturvidenskap fører tilsammen en aldri hvilende, alltid fortsatt kamp med skeptisismen, mot vantro og overtro, og det retningsvisende løsen i denne kamp lyder nu og i all fremtid: hen til Gud!»

Og dette betyr uendelig meget. Når en mann med hans berømmelse ut fra en overbevisende saktighet, en objektiv-realistisk naturerkjennelse, med stille men sterk hengivning går inn for Gud og religionen, — da tør man vel nok si, at alle jordiske æresbevisninger blekner ved siden av den belønning som venter ham hinsides, fordi han aldri har sveket sannhetens sak og aldri tilatt menneskelig hovmot å seire over ydmykheten.

Professor Carl Polaczek.

Det vil vekke sorg i vide kretser å erfare at vår gamle høitærede trosfelle professor Carl Polaczek d. 9. august er avgått ved døden i den høie alder av 87 år. Vel har han vært syk i det siste år, men han fulgte fremdeles levende med i alt — navnlig selvfølgelig når det dreiet sig om Kirkens liv herhjemme. Hans prektige hukommelse gjorde hver samtale med ham til en opplevelse og hans varme hjertelag gav sig stadig utslag overfor alle han kom i berøring med — «St. Olav»s redaksjon bevarer i takknemlighet mange opmuntrende og positive ord fra hans side.

Denne hans evne til å kunne le med de glade og sørge med de bedrøvede holdt hans sinn ungt og friskt selv op i den meget høie alder han nådde og vil bevare hans minne levende og varmt hos alle som fikk lære ham å kjenne, hvilket vilde si det samme som: blev glad i ham.

Professor Polaczek var født i Bøhmen, hvor han tok eksamen ved Prager Handelsakademi 1869 og professoreksamen i handelsvidenskap ved universitetet 1874. Efter å ha dokumentert sin eminente lærerdyktighet kaltes han 1875 til lærer ved det daværende Christiania Handelsgymnasium for senere å bli dets direktør fra 1897—1920.

Elsket av sine elever og kolleger som han var fikk han selvfølgelig også megen anerkjennelse fra offentlighetens side likesom man ofte benyttet sig av hans utpregede representative evner. Han var således den norske regjerings delegerte ved de internasjonale kongresser for den merkantile undervisning, som er blitt avholdt i Antwerpen (1898), Vene-

dig (1899), Paris (1890), Zürich (1906), Wien (1910) og Budapest (1913) — og på alle disse kongresser hevdet hans dyktighet og common sense sig så godt at han blev valgt til det meget ansvarsfulle hverv som medlem av centralstyret for «det internasjonale forbund til fremme av den merkantile undervisning». Samtidig utgav han en rekke lærebøker i handelsvidenskap, som fremdeles blir benyttet. 1904 blev han ridder av «St. Olav» — i forveien hadde han den østerrikske Franz Josephorden og den østerrikske jernkronorden, den pavelige St. Gregoriusorden, det østerrikske Røde Kors' ærestegn og den pavelige Bene Merente medalje.

Men det som vi, hans trofeller, i første rekke vil erindre av hans virksomhet er hans trofaste støtte av det katolske menighetsliv, hans opofrende interesse for våre foreninger som for Kirkens sak i det store og hele tatt. I mange år var han et initiativrikt og aktivt medlem av St. Olavskirkens syndikat, og ofte har biskopene og prestene høstet nytte av hans kloke råd, store erfaring og utstrakte bekjentskapskrets. Han etterlater sig en «ein god manns ettermæle». R. I. P.

Pastor Joseph Dunn.

Fra San Antonia i Texas, U.S.A. er kommet meddelelse om at pastor Joseph Dunn 17. juli er avgått ved døden 74 år gammel. I ham har Norge mistet en god venn — en prest som stadig mintes vårt fedreland i sine bønner og som alltid var glad over at han fremdeles tilhørte det apostoliske vikariat her. Han oprettholdt til det siste forbindelsen med de forskjellige biskopper — noget han trofast har gjort like siden han forlot Norge for godt.

Det var kun en kort tid han fikk være her — til sin egen store sorg. Pastor Dunn blev født i erkebispedømmet Köln 3. des. 1864 og følte tidlig kallet til å bli prest. Sine teologiske studier gjorde han ved universitetet i Freiburg, Sveits, hvor han også mottok prestevigslen i 1893.

Den 15. februar 1894 kom han til Norge, hvor han først et år var hjelpeprest ved St. Olavskirken i Oslo og blev meget avholdt. I 1895 blev han kapellan i Tromsø hos den senere biskop, daværende sogneprest Offerdahl, men dessverre viste det sig fort at han ikke tålte klimaet. Allerede i 1896 måtte han reise fra landet og var nu bosatt i Texas. Han fikk en skjønn død idet han segnet om i sin kirke umiddelbart efter at han hade holdt en gripende preken og skulde fortsette den hellige messe. Jordfestelsen fant sted 20. juli. R. I. P.

„Kom eders forstandere ihu —“

Som vi alle erindrer blev redemptoristpater Bernh. Brinkmann d. 10. august ifjor begravet fra St. Olavskirken i Oslo på Vår Frelsers gravlund. Han blev senket ned i våre egne presters siste hvilested under sjelden stor deltagelse — det var så plutselig døden ramte ham, mens han holdt på med å gi St. Josephsøstrene på Vår Frue Villa retrett.

Pastor Brinkmann var en av den katolske Kirke i Tysklands kjenteste presteskikkelser og hans rike menneskelighet og dype fromhet har satt uforglemmelige spor. Et gripende utslag av dette — av den ekte katolske etterlevelse av ordene: «Kom eders forstandere ihu som har talt Guds ord til eder». — er at en representant for hans slekt og venner i Tyskland er kommet herop, og har nedlagt på hans grav en vakker krans av immorteller som en siste hilsen. Og på dens bånd står skrevet følgende skjønne ettermæle, som vi gjengir i oversettelse:

«Pater Brinkmann var for Gud et ydmykt barn —
for kirken en hellig prest —
for sitt folk en stor hjelper —
for sitt fedreland en helstøpt tysker —
for sin kongregasjon en ekte redemptorist —
for sin familie en uforglemmelig bror —»

Den omtalte representant uttalte ved et besøk i redaksjonen sin store takknemlighet for den levende og kjærlige måte pater Brinkmanns minne holdes i ære på her i Norge blandt hans confratres og St. Josephsøstrene, som jo til nesten hans siste time nød godt av hans sterke og kloke personlighet. På sitt hjemsted vil han aldri bli glemt —

«Pater Brinkmann kom som en levende representant for det beste i den tyske kultur: dens sunde og sterke religiøsitet og dens rike åndelige liv slik som vi har lært det å kjenne hos de tyske prester og ordenssøstre, som har sitt virke heroppe. Vi vil si takk til pater Brinkmann for dette og gjennom ham takk til det katolske Tyskland med sin halvannet årtusen-gamle tradisjon — — —» disse ord uttalte mgr. Irgens i sin tale ved begravelsen, og det er vel verd å gjenopfriske erindringen om at der er et annet Tyskland enn det som nu slår på stortrommen for å overdøve alle andre toner enn sin egen «Heil-Hitler»! Et Tyskland, som lider og ber — en «Kirke i lenker», men dog prisende og takkende Gud.

«Menneskeslekten er en eneste stor familie —» la oss minnes dette i handling ved å be for våre tyske brødres mange forstandere og mest for dem som virkelig er, om ikke i lenker, så dog i fengsel eller konsentrasjonsleire!

„Ongene og vi to i Storevik.“

I «Dagen» for 6. ds. anmelder sogneprest Karl Marthinussen Gøsta av Geijerstams: «Ongene og vi to i Storevik». Da vi med glede atter henleder oppmerksomheten på denne

yndefulle og morsomme bok tillater vi oss å gjengi anmeldelsen:

«Forfatteren Gøsta af Geijerstam holder som bekjent til på en liten øy i Sunnfjord, i Dalsfjorden. — Hans siste bok er en skildring av livet derute på øia fra den tiden da «ongene» ennå var i opveksten, et par av dem enda ganske små. Det er en festlig liten bok, fylt av solskinn og godt humør. Fortryllende skildringer av barn, levende og skjønne naturstemninger, morsomme beretninger om fiske- og jakthistorier, om gårdsstell og dagligslit på landet. På en og samme tid fordringsløst og preget av høi kunst. Den er en hvile å lese. Og den passer på sett og vis for alle aldre; den byr, hvad der idag er overmåte sjeldent å finne: virkelig familielesning, som kan glede en hel krets på samme tid.

Det er vemodig å tenke på at sorgen har gjestet det glade, fine hjemmet, som denne boken skildrer, at der er nogen av den festlige flokken vi lærer å kjenne i den, som ikke er lenger, fordi fjorden tok dem, fjorden som de var så fortrolig med og så trygg på.

Jeg skulde ha lest boken før og gitt den et varmt ord med på veien. Men sammen med meget annet, blev den lagt tilside i travelheten. Jeg gjør det gjerne godt igjen. Vil nogen ha en morsom, vakker og levende bok til glede såvel for ung som gammel, så husk: «Ongene og vi to i Storevik.»

Innsamling til feriekolonien.

A. Th. H.	kr. 10.00
O. A. Tønsberg (p.anv. 2870)	» 30.00
Tidligere innkommet	» 1357.10
	<hr/>
	Ialt kr. 139710

Trekning.

Ved trekning idag på den av *St. Josefhospitalet, Drammen* utloddede teduk med 6 servietter i hedebosom utkom nr. 1281 med gevinst: hr. Øken, Møllergt. 2, Oslo. Hvilket attesteres. Drammens politikammer 18. juli 1938.

Herhjemme

Oslo. — St. Dominikusdagen fikk sitt vanlige festlige forløp i den vakre kirke i Neberggaten, der som alltid ved festlige anledninger var pyntet med de skjønneste blomster, skjenket av dominikanernes store og trofaste venneskare. Ved kompletoret om aftenen var hans høiærverdighet biskopen til stede. Efter den gamle skjønne tradisjon til minne om møtet mellom St. Franciskus og St. Dominikus meddelte en franciskaner den sakramentale velsignelse — her var det sogneprest pater Notenboom, assistert av maristpater sogneprest Rommelse og franciskanerpater Leo. Under andakten hadde man avsunget «Kongernes Konge —» og «Maria, de reneste blomster —», begge til prektige melodier, komponert av pater Lutz. Umiddelbart før den sakramentale velsignelse blev det gamle skjønne responsorium utført avvekslende med versene i Laudate Dominum: «Den apostoliske Dominikus og den serafiske Franciskus har lært oss din

hellige lov, o Herre!» Med avsyngelsen av «Dominikus, vår fader», sluttet den vakre høitidelighet, hvis festpreg ytterlig var blitt understreket av kirkens veldisiplinerte kor med de mange gode og kultiverede stemmer.

Oslo. Under de to italienske skoleskip «Americo Vespuccio» og «Christofforo Colombo»s ophold i Oslo avla chefadmiral Bruto Brivonese sammen med sin adjutant og marinepresten pastor Nervo sitt hos hs. høiærverdighet biskopen. Pastor Nervo leste iøvrig den hl. Messe i St. Olavskirken.

- og derute

Jesuitter som opdragere. Da den egyptiske sendemann i Paris fornylig var tilstede ved eksamensfesten i det jesuittgymnas i Paris hvor hans sønn blir opdradd, holdt han en tale som formet sig som den høieste anerkjennelse av jesuittenes pedagogiske dyktighet, idet han bl. a. sa: «Siden sin opprettelse har Jesu-selskapet aldri ophørt med å forkynne de høieste moralske prinsipper og kulturelle verdier overalt hvor dets medlemmer kommer. Tallrike er de av dens forhenværende elever som i mitt eget land har gjort en fruktbar innsats som lærde statsmenn eller på andre av samfundslivets felter. Den forståelse som engang bestod mellom Ignatius av Loyola selv og Islams førere har i århundrenes løp utviklet sig til et vennskap som nu også gjelder alle andre kongregasjoner som vil medvirke til å opdra og utvikle en intellektuell ungdom i våre rekker. Jeg kan eksempelvis nevne at klostret «Zions døtre» i Alexandria har hatt to egyptiske dronninger blandt sine elever. Og jeg er glad for at presidenten for det franske deputerkammer og undervisningsministeren ved sitt besøk forleden i Egypten i de sterkeste ord priste våre 120 franske skoler med ialt 42000 elever.»

Nytt centrum for de orientalske studier. De i Würzburg stasjonerte augustiner munkene har opprettet en videnskapelig avdeling til utforskningsarbeid av Orientens religiøse kultur, dens trosbekjennelse og livsanskuelse. Ordenens general, pater Clemens Fuhl, har i flere år forsøkt å få offentligheten interessert for studiet av de slaviske og orientalske sprog. I 1936 lykkedes det ham å få opprettet et «Arbeidssamfund til studiene av Østkirken», som fikk støtte sig til det samtidig grunnlagte «Centrum for orientalske studier». Dette arbeidssamfund har allerede publicert mange videnskapelige skrifter og bebudet nye skrifter om de orientalske kulturer og religioner, samt planlagt et omfattende verk i tre bind: «Den orientalske Kirkes historie.»

Vallfart fra München. På foranledning av katolske foreldre i München blev det for kort tid siden foretatt en vallfart til Birkenstein i Bayrisch-Zell. Den talte over 3000 deltagere — fedre, mødre, ungdom og barn, og man måtte på grunn av plassmangel avslå over 1000 anmodninger om å komme med. Det er den største vallfart som har vært i de siste 10 år.

En ny kinesisk søsterkongregasjon. For noen år siden åpnet en ung katolsk dame fra Chicago, frk. Hübrick, et apotek i Wuchang i Kina. I forveien var det en franciskans misjonsstasjon på stedet og i tidens løp samlet frk. Hübrick sig en hjelpende stab av kinesiske unge piker som hun organiserte under navn av «Det gode verks samfund». I 1938 fikk hun tillatelse fra den Hl. Stol til å gi sitt samfund form som en religiøs kongregasjon. Den står under ledelse av den apostoliske vikar i Wuchang, mgr. Espelay, og har antatt den franciskanske tredje-ordens regler. I øieblikket teller den 10 søstre, 7 novicer og 20 postulanter. Den underholder flere apoteker, barnekrybber og skoler.

«*L'Osservatore Romano*» og mordet på Dollfuss. I Østerrike har man avholdt fester til ære for forbundskansler Dollfuss mordere som under det nazistiske styre nu forherliges som helter. I en ledende artikkel har *Osservatore Romano* nu tatt den skarpeste avstand fra disse nazistiske forsøk på å sidestille mordet på Dollfuss med Wilhelm Tells pil mot landfoged Gessler. Det vaticanske organ minner om Hitlers ord da mordet fant sted: «Anslaget mot den østerrikske kansler blir beklaget og strengt fordømt av riksregjeringen.» Og nu meisler man navnet på hans morder inn i marmor og kaller ham «Østmarkens største tysker»!

Tysk katolikkdag i Kalifornia. Den 5 september akter de tyske katolikker i Kalifornien å avholde en stor fest hvor medlemmene av alle de derværende tyske katolske foreninger vil fornye sitt trosskapsløfte til Kirken og paven. Tanken har vunnet stor tilslutning fra de katolske biskoper overalt i Amerika — således skriver erkebiskopen av New Orleans, mgd. Rummel, i en hyrdeskrivelse bl. a. følgende: «Tanken om en tysk katolikkdag er sikkert inspirert av minnet om de fromme fedre som innvandret i den annen halvdel av forrige århundre i Amerika. Og når nu alle tyske katolikker på denne dag minnes disse tapre banebrytere, vil de også minnes det land de kom fra og be for sine brødre der, som, nu lider for sin tros skyld under en forfølgelse hvis mål er å utrydde all religion av menneskenes hjerter.»

Katolske forlag i Tyskland. Etter at der ikke mer finnes katolske dagblader i Tyskland og etter at man lenge har lagt de katolske søndagsblader og tidsskrifter alle mulige hindringer iveien ved å innskrenke ytringsfriheten helt, f. eks. at det er forbudt å omtale og drøfte noen av de mest brennende religiøse nutids-problemer i dem, er turen nu kommet til de katolske forlag tross det, at disse med rette kan henvise til det store devisenoverskudd som deres virksomhet innbringer riket. Særlig er jo dette tilfellet med det største katolske forlag, Herder i Freiburg, Breisgau. I den siste utgave av sitt husorgan «Am Büchertisch» meddeler forlaget således at dets devisenforbruk i de siste tre år ikke har utgjort 10% av dets eksportinntekter. I løpet av de siste 15 måneder er der utkommet 63 oversettelser av Herderbøker til andre sprog: 12 engelske, 11 franske, 9 tsjekkiske, 7 nederlandske, 2 islandske, 5 ungarske, 2 polske

og 1 på spansk, rumensk, slovakisk, littauisk, dansk og japansk. Imot et slikt verdensomspennende forlag, som skaffer landet så gode deviser, skulde man tro at den nazistiske regjering vilde stille sig meget imøtekommende.

Men dette er langt fra tilfellet, og overgrepene har antatt merkelige former. Som bekjent utgir Herder mange store opslagsverker og samlede verker — det berømteste er vel nok konversasjonsleksikonet «Der grosse Herder». Da nasjonalsocialismen kom til makten var der utkommet 5 bind av tredje oplag — de øvrige bind forelå praktisk talt ferdige fra trykkeriet. I begynnelsen kunde også utgivelsen fortsette uten større hindringer, men i de siste bind er det skjedd store inngrep. Dog kan verket ennu i det hele tatt betraktes som fyldestgjørende katolsk, da de nazistiske rettelser for det meste er klebet inn i siste bind og straks røber sin opprinnelse for en kritisk leser. To andre store opslagsverk som utkom på Herder, er imidlertid blitt helt forbudt, nemlig «Lexikon der Pädagogik der Gegenwart» i to bind og «Staats-Lexikon» i fem. De må ikke mer selges fordi de går inn for henholdsvis de katolske pedagogiske og sociale prinsipper. Forlaget har derimot av hensyn til Devisen-inntekten fått tillatelse til å selge dem innenfor en viss tidsfrist i utlandet.

St. Stefansåret i Ungarn. De mange festligheter i anledning av 900 års jubileet for den hellige kong Stefans død og som tok begynnelse 25. juni fortsetter stadig i Ungarn og vil den 15. august, selve minnedagen, nå sitt høidepunkt. Den dag blir også kong Béla III's utgravte og restaurerte palass åpnet for offentligheten. 16. og 17. august vil den ungarske kongekrone, som pave Sylvester II skjenket den første ungarske konge og som betraktes som et nasjonalt symbol, bli utstilt til almindelig beskuelse i kongeborgens store sal. På Stefansdagen den 20. august celebrerer fyrstprimasen av Ungarn, kardinal dr. Justinian Serédi, en høitidelig pontifikalmesse på plassen foran parlamentet, hvorefter der avholdes en procesjon med rikforstanderen, alle regjeringsmedlemmene, hele parlamentet og alle spissene for det militære og civile liv blandt deltagerne.

Katolsk liv i Frankrike. Frankrike har besluttet til minne om de 45000 av dets sønner, som under verdenskrigen falt på østfronten, å bygge en fransk kirke i Belgrad. I dette øiemed er der åpnet en innsamling, hvis president er marsjall Franchet d'Espèry — en av de tidligere øverstbefalende på denne front.

De katolske arbeideres forbund i Frankrike teller nu 2366 foreninger — for to år siden var det kun 803.

Under presidium av den pavelige nuntius, mgr. Valeri feiret det apostoliske oversjøiske misjonsselskap for kort tid siden sin 100-årsfest i Paris. Over 300 misjonsbiskoper deltok. Selskapets formål er å understøtte misjonsarbeidet med gaver og bønn og det er opprinnelig grunnlagt av en ung pike. På Madagaskar er den katolske befolkning i løpe av 10 år vokset fra 160000 til 590000 sjele. Forrige år blev 28000 barn og 8500 voksne døpt.

*

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co.s Boktrykkeri, St. Olavsgt. 24 - Oslo.